Stadsrekening 1593 – 1594

Rekeninghe vande stede van Poperinghe vanden jaere inghecommen den eersten octobris xvc drientenghentigh ende verschenen den laetsten septembris xvc vierentneghentich.
Thresorier**: Guillaume Rouvroye**

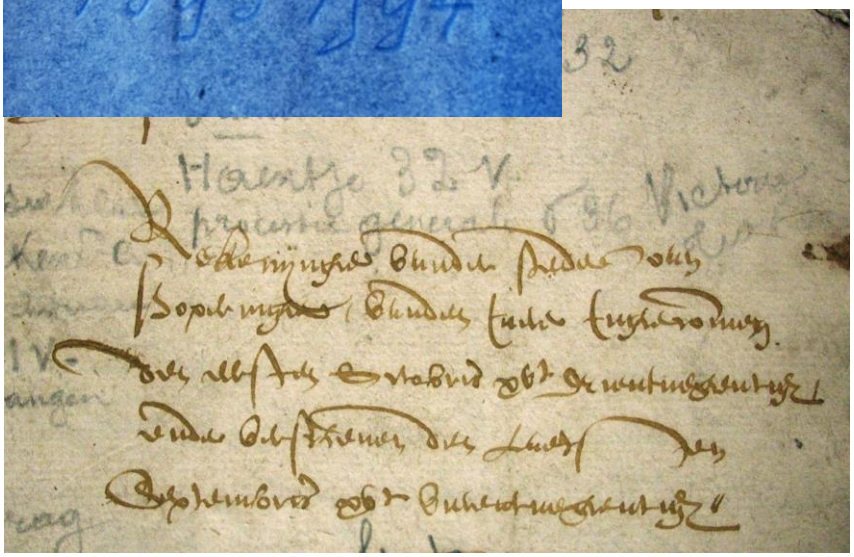

Rekenynghe omme **Guillaume Rouvroye** als thesorier vander stede van Poperynghe van alle dat by hem ontfanghen ende vutghegheven es gheweist binnen de tyd van eenen jaere inghecommen den eersten octobris xvc drie en tneghentich ende verschenen den laetsten septembris xvc drie en tneghentigh, beede inclus –

hebbende alsdan gheweist int collegie van de wette
meester **Jan Beyens**, burghmeester vande commune, **Franchois Diedeman**, burghmeester vander wet, **Jan Fobert, Gheleyn Vander Clyte, Clays vander Doene, Jan de Schottere, Michiel Longuespee, Christiaen Liebaerd, Pieter Moenaerd, Jacob Floor, Pieter Ellieul de jonghe ende Jan Huughe**, schepenen.

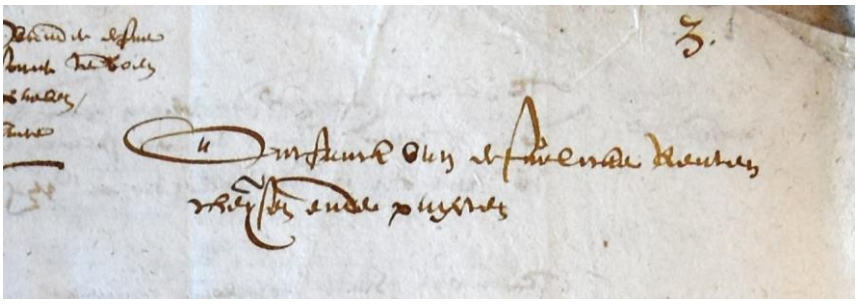

Folio 3

Ontfanck van erfvelicke renten, cheynsen ende paghten

Eerst vande erfve onder thuus van wylent Jan vander Noote te Coppernolle – groot een lyne xxxj roen en es by desen thresorier nyet ontfanghen nemaer eerst gegeen in pachte **Jacob Tant** voor iij pond parisis tsjaers ix jaeren lanck – teerste vallende te bamesse 1595 – dus alhier - nyet
Item de taille van een lyne preter twee roen elstland inden Hamhouck laetstemael ontbloot by Eloy Merlevede nu ten tyden oudt xiiij jaere en es alsnoch nyet vercocht geweist – ten gouden respecte – dus alhier – nyet
Item ontfanghen van **Jaques Floor** over den coop vande taille van iij vierendeel min iij roen elstland inden Hipshouck – de somme van – x pond vj schele parisis

Item ontfanghen van **Anthonis Courtyl** over den pacht vanden Hondsgracht ende es tvj-de jaer van neghene - gevallen te baefmesse 1594 – xij schele
Item vande zelven Courtyl over den paght van Sinte Bertins vyvere ter Noordstraete – ende es tvjde jaer van ix - gevallen ter selve baefmesse 1594 – xx schele
Item vanden zelven Courtyl over den pacht van Onser Vrauwen vyvere inde Nyeuwstraete en es tvj-de jaer van ix - gevallen als boven – viij schele

Item van **Jaques de Worm** over den pacht vande Sint Jans vyvere te Beestemarct en es tv-de jaer van neghene – gevallen te baefmesse 1593 – xl schele
Item van **Pieter Rouvroye** over den pacht vande erfve neffens Sinte Bertins vyvere - groot xix roeden ende vierendeel, breed vooren de straete drie vierde van een roede, ende es tv-de jaer van zevene ofte neghene – ghevallen te bamesse 1593 – xl schele
Item vanden zelven Rouvroye over de recognitie van zyne pitgalge gestelt op de zelve vyvere gevallen te bamesse 1593 – vj schele
Item van **Adriaen Nids** over den paght vande stede erfve, eertyds hommelhoff ter voorseide vyvere van Sint Bertins - ende es tvj-de jaer van negene – gevallen te bamesse 1593 – L schele
Item van **Franchois vande Maerle** over den pacht van xiiij roen lands onder zyn huus, jegens over Sinte Jans vyvere – naer tbewys van zes paelen – ende es tvierde jaer van neghene - gevallen te voorseide bamesse 1593 – xl schele
Item van **Willem de Rycke** over den paght van xxxij roen lands onder zyn huus op den Yperdam an Ste Jans vyvere – streckende vande nyeuwe vierstede totte voorseide vyvere ende commende totter paele die staet booven op den dam – ende es tv- de jaer van neghene - gevallen te bamesse 1593 – iiiij pond
Folio 4
Item van meester **Daneel vander Schoote** over den pacht van thien roeden erfve ten zuudzyde van de Sint Jansvyvere, tusschen de poorte van d'aeldynghen van Jaques Oudegheerste ende 't Coddenaerstraetken, ende es 'teerste jaer van v - gevallen ter Baefmesse 1594 – xx schele
Item van **Willem Andries** over den pacht van de erfve onder de twee huusen van wylen meester Jacob Pillaerd satende aen tCoddenaerstraatken ende thuus van wylent Gregorius Clorius – nu de voornoemde pachtere ende es tvij jaer van ix – gevallen te bamesse 1593 – xl schele
Item vanden zelven Willem Andries over den paght vander erfve onder thuus van Jaques Willemot ende es tvijde jaer van is gevallen ter voorseide bamesse 1593 – iij pond
Item van **Willem Scherrier** over den paght an tstraetken tusschen zyn erfve ende derfve van Cornelis van Bethleem - breed zes voeten ende lanck totter beke – xiiij roen - ende es tvj-de jaer van neghene - gevallen te bamesse 1593– xxxii schele
Item van **Christiaen Fobert** over den paght van tstraetken te riole op de nyeuwe maerct tusschen thuus vande weduwe ende aeldynghen van Pieter Eeveraerd ende derfve van wylen Steven Caenen - streckende achterwaerds tot inden schipvaerdt ende es tvj-de jaer van neghene – gevallen te bamesse 1593 - vj schele

Item ontfaen van **Boulduyn Oudegheerste** over den paght vander stede-erfve inde Gasthuusstraete – tusschen de verbrande huusen van wylen Jacob van Lovelde ter eendere zyde ende van wylent Jan van Daele ter andere – loopende totter beke met verband van vooren ter straete te doen stellen het wapene vander stede ende es tvijfde jaer van negene gevallen te bamesse 1593 – vj schele

Item de partie van drie gemeten lands onder elst ende meersch inde prochie van Bertene genaemt de garonde en es voorleden jaer alsnoch nyet verpacht geweist noch ded taille vercocht naer alle debvoir daertoe gedaen – dus hier - nyet
Item de xij ghemeten ende lx roen lands van den heere van Ognies ten nedersten overdraghe en syn by der stede in geen pachte gehouden – noch voorts verpacht – vdus hier van ghelycken – nyet
Item ontfaen van **Pieter Vergote filius Rogier** over den pacht van vyff gemeten lands metten huuseken daerop saende ghehouden in eeuwighe cheynse van de abt ende convent van tclooster van de duune; ende es tjste jaer van zevenene – gevallen te bamesse 1594 – lxxij pond
Item van **Clays Ryckewaerd** over den pacht van ze gemeten lands gaende metten oppersten overdrach – *'t Reeptje* - ende es tweede jaer van vyfven gevallen te bamesse 1593– xviij pond
Item van **Cornelis van Bethleem** over den paght van een half gemet lands ten zwylande – ende es tviijde jaer van ix - gevallen te bamesse 1593 – iiij pond

Folio 5

Item t'straetken tusschen thuus van wylent Jacques Berdoul ende thuus van hoirs van de weduwe van Pieter Vrambouldt - es betemmert van boven - op 'tverband van passagie vuer de ghebeueren totter beke omme te haelen huerlieden watere, naer d'ordonnancie vande xvijde octobris 1575 – dus alhier – nyet
Item ontfanghen van **Michiel Charlottes** over den pacht van 't straetken op den Overdam tusschen derfve vande huuze gheseid Rome ende derfve van wylent Pieter Vutendaele ende es tjste jaer van ix - - gevallen te bamesse 1594 – xvij schele
Item de paertie van lande - groot metter dreve ende de waterpit - vijftich roeden ligghende inden Eduwaerthouck jeghens 't land van de hoirs van Lauwreyns de Groote op de Brugghestraete anden muelenpit - es vut pachte ende voortyds ghehouden ten behouve van de bryckerie – dus hier – nyet
Item ontfaen vanden greffier vande stede over de pacht 'vande **erfve aghter de verbrande schoole**, opden Overdam ende es tv-de jaer van zevene ghevallen te baemisse 1594 – vj pond
Item van d'officieren vande raeuwe pertse over tstederecht, te wetene, een groote van elcken lakene, en es by de voornoemde thresorier nyet overghebracht noch by hem ontfanghen – dus hier nyet.
Item ontfaen van Jan de Muelenaere over de recognaissance van een reck gestelt op d'erfve vande stede int straetkens nevens zyn huus opden Overdam ende es tvjde jaer van xv – ghevallen te bamesse 1594 - iij schele
Item trecht vande caulchiede en es ten voorleden jaere nyet verpacht geweistvut goeden respecte – dus alhier – nyet

Item van Franschois van Beveren over den pacht van tstraetken tusschen zyne erfve ende derfve van Cornelis de Schottere – loopende vande Casselstraete naer de Werffstraete – te xx schele tsjaers – verachtert de jaeren 1589 – 1590 – 1591 – 1592 – 1593 – ende 1594 – telcke bamesse ende es tvoorseide jaer 94 tvjde jaer van ix – comt vj pond
Item van **Andries de Nuwelaere** over de pacht van een bilck te speye vande coppernolle – groot een gemet ofte daerontrent ende es tjste jaer van ix – gevallen te bamesse 1594 – iiij pond
Item d'erfve van de stede-erfrve ten Reepken by den oppersten overdraeghe es ghegeven in pachte **Pauwels vander Meersch** den termyn van ix jaren danaff teerste vallende te bamesse 1595 – voor viiij pond parisis tsjaers – met verband daerop te stellen een huus – dus voor dit jaer – nyet
Item van **Andries de Muelenaere** ove de recognoissance van tstraetken voor desen geweist hebbende ende gelegen tusschen d'erfve van de voornoemde Muelenaere – beleyt ende

gecompenseert met andere erfve– int straetken loopende vande Elssenbrughestraete naer ende totten Rechove – conforme de resolutie vande wet ende raedt genomen den xxij aprilis laetstleden ende de zelve recognitie gedean ten eeuwigen daeghe ten laste vande selven Muelenaere zyne hoirs ende naercommers – wanaff tjste jaer gevallen te bamesse 1594 – x schele

’t jste somme van ontfanck bedraecht jc xlv pond vj schele parisis

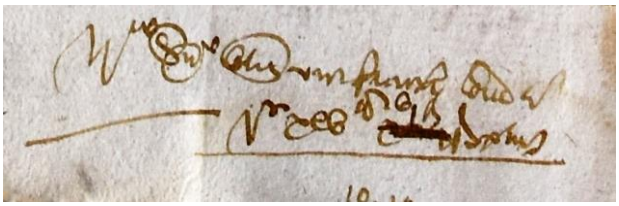

Folio 6

Andere ontfanck van bastaerden goede, wanaff mijn eerw heere den prelaet van St. Bertins weerlick heere vander stede ontfanght d’eene helft ende de stede dandere helft

Van bastaerden goede en es ten voroseide jaere nyet fevallen – noch gheproffyteert – dus hier – nyet

Tijde somme als booven – nyet

Folio 7

Andere ontfanck van diversche rechten ende impositien daermen heft inde vrye jaermarct

Eerst ontfaen van Jaques Willemot over den pacht van tstederecht ter cause vanden tol vande vercochte beesten – te beestemaerct gevallen ten jeghenwoordigen jaere 1594 - ende es tvj- de jaer van ix – xxx schele
Van andere rechten te wetene vande lakenen – baeyen ende lywaert ende andere waeren en es by den voorseide thresorier op voorleden jaer nyet ontfanghen, ter cause van de val vander neringhe ende voorts vut goede consideratie – dus alhier – nyet

Tijde somme vanden ontfanck beloopt als boven xxx schele parisis

Folio 8

Ander ontfanck vander ordinaire assijse van wijnen, azijn ende ghebranden wijn, wanaff men ontfanct viiij stuvers van elcken stoop wijns, xvi schele parisis van elcken amborghen tonne azijn metghaders viij schele parisis van elcken stoope ghebranden wijn, by collectatie ende verghaderynghe zonder verpachtynghe onder de contrerolle vander stede

Eerst ontfanghen vande assyse op de wynen gesleten binnen den voorseide jaere, boven alle affpreterynghe naer tbewys van tvutsentbouck vande voorseide thresorier ende contrerolle van Loys Makenlyde - contrerolleur – blyckende by zyne letteren van attestatie – de somme van vc xv pond xvj schele parisis

Item ontfaen van Anthonis Courtil – pachtere vande assyze op de gebrande wynen by verhooghynghe naer tbewys vande verpachtynghe ter camere den xxvj octobris 1593 – xxxj pond
Item Gillis De Roode - pachtere vande assyze op den azyn ter vente naer ghelyck bewys – xxxvij pond
Item van Pieter Masseem – pachtere vande assyze vander seysere – clarette ende meeken met gelyck bewys – Liiij pond

Tiijde somme vanden ontfanck bedraecht vjc xxxv ij pond xvj schele parisis

Folio 9

Ander ontfanck van de ordinaire assyze op de bieren wanaff men ontfanct xxx schele parisis van elcke tonne dobbelbier, iiij pond parisis van elcke tonne groot bier Ynghelsbier – hollandsbier ende andere groote bieren – zoo wel inghebrauwen als vremde – houdende lxiij stoopen halff guaert derde meer ofte min naer advenante

Ontfanghen vande voorseide assize op alle de bieren ghevent ende ghesleten binnen de voorseide jaere boven alle affpretynghe naer tbewys vanden ontfanckbouck vanden voornoemde thresorier ende de letteren van rectificatie van Loys Makeblyde – contrerolleur – de somme van vjm iijc xxxviij pnd iiij schele v deniers parisis

Vjde somme vanden ontfanck beloopt als booven vjm iijc xxxviij pond iiij schele v deniers parisis

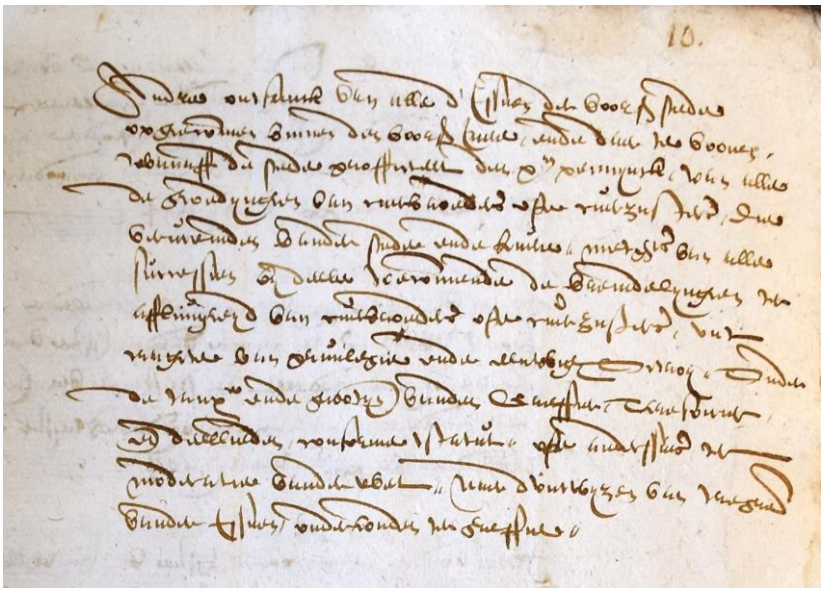

Folio 10

Ander ontfanck van issuen gevallen binnen de voorseide stede opghecommen binnen den voorseide jaere, ter cause van alle de ghoedinghen by versterfvenesse ofte vervremdynghe vande cuere der voorseide stede, wanaff men heift den xde penninck vut crachte van privilegie ende eeuwich octroy onder de tauxatie, moderatie ende grootynghe vanden thresorier, contrerolleur, greffier ende deellieden offte andersins by moderatie van de wet, naer vuytwysen vanden register van issuwen onderhoudende by den greffier voor conterrolle

Eerst ontfaen van Woulter Blaze als borge ende principael over Jan de Hondt in huwelicke hebbende Marie de doghtere van Franchois Folcque - over –'issue vande goede by haer gedeelt by de dood van haeren voornoemde vadere – gemodereert by de wet ende greffier den xx octobris 1593 – jc pond

Item van Jaques De Pape als borghe ende principael over Gheleyn de Pape, over dissue van zynen goede als vervremt vande cuere – gemodereert by gedeputeerde vande wet – greffier ende thresorier den xxv octobris 1593 – xxxij pond
Item van Guillaume Rouvroy als borge ende principael over Guillaume van Reninghe in huwelicke hebbende Tanneken Rouvroy over t'issue van haeren goede vervremdende met den voorseide Reninghe- gemodereert by burchmeesters ende greffier den xvij ste decembris 1593 – lxxij pond
Item ontfaen van Jan de Muelenaere als borge ende principael over Pieter de Muelenaere ter cause van de issue van zynen goede hem vervremdende vande stede ende cuere – gemodereert by de wet den xvde mars 1594 – L pond
Item van Gheleyn de Conynck betaelende over Jooris Willems ter cause vande issue vanden goede by hem gedeelt ten sterfhuuse van Jacob Merlevede getaxeert by den greffier ende deellieden den xvj marty 1594 – xj pond
Item vander zelven over issue van Jan Willems - aeldynck ten zelven sterfhuuse tetauxeert als boven – xj pond
Item vanden zelven over d'issue van Lenaerdt Willems - aeldynck aldaer ghelycke – xj pond
Item vanden zelven over issue van Laurens Moouve – causa uxoris – Catelyne – aeldynck aldaer – viij pond
Item vanden zelven over d'issue van Mahieu Coemelck cause uxoris aeldynck aldaer – iiij pond
Item vanden zelven over issue van Pieter Masselin – aeldynck
Item van Andries de Nuwelaere betaelende over Joosken de Nuwelaere –aeldynck ten sterfhuuse van Joos de Nuwelaere ende Barbele zynen huusvrawue – grootvadere ende grootmoedere van de zelve weeze – Catelyne by dellieden den xxijde meye 1594 – xxv pnd x schele
Item vande zelven betaelende over Claere Wickes – xxv pond x schele

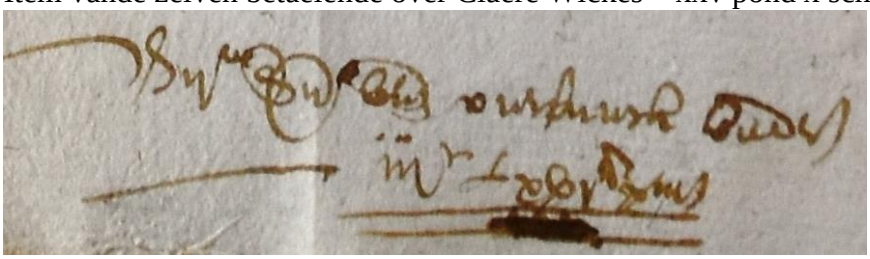

Tvijde somme van ontfanck bedraecht – iijc lxvj pond xiij schele

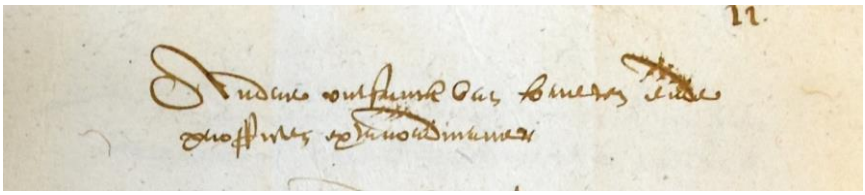

Andere ontfanck van baeten ende proffiten extra-ordinaire

Eerst van Anthonis Winnebrood bailly – Pieter Moenaerd – Jaques Floor ende Pieter Ellieul – schepenen eerst gheroupen in eede ende wette ten voorleden jaere – over haerlieder wetcroes en es by desen thresorier nyet otfanghen – onvermids de zelve in eede ghepresenteert hebben te geven haerlieder wetcroesen in forma – dus hier voor – memorie
Item van Jan Bollaerd ende Jan van Noeufville en es van ghelycken by desen thresorier nyt onfanghen ter cause vande restitituie vander stede baete eertyds gegeven te subsidie vande

haerden daecke ende tselve dack verandert in stroodack onlancx herrewaerts – dus hier van ghelycken voor – memorie
Item over trecht ende derde vande stede inde baeten ter smede en es by den officieren van desen thresorier op tvoorleden jaer nyet overghebracht geweist noch by hem geenen ontfanck ghehadt – dus alhier – nyet

Tviijde ende laetste somme vanden ontfanck bedraecht nyet

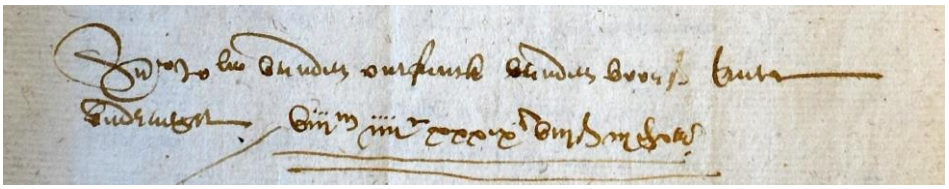

Somme totale vanden ontfanck vander voorseide jaere bedraecht viijm iiijc xxxix pond viij schele iij deniers parisis

Folio 12

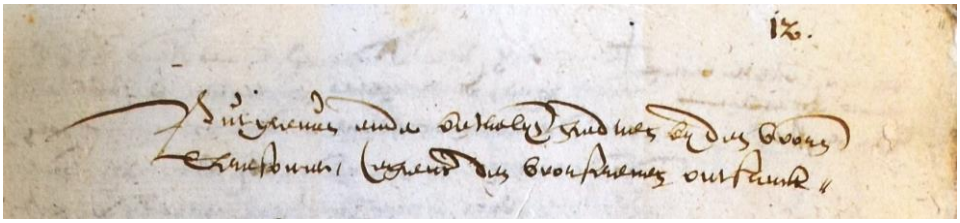

Vutgaven ende betaelynghe gedaen by den voornoemde thresorier op den voorscreven ontfanck
Alvooren betaelinghen ghedaen van erfvelicke ende losselicke renten, octroyen, cheynsen ende pachten

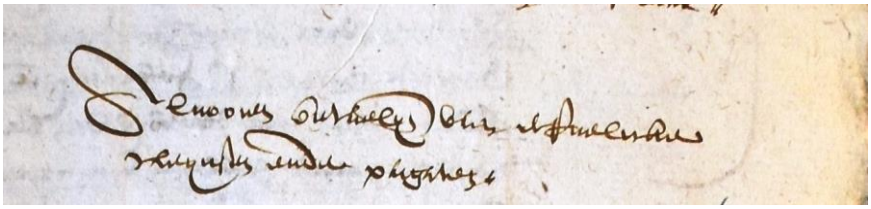

Eerst over den pacht van onderhalff vierendeel lands ter **Coppernolle** toebehorende de kercke van Ste Jans, en es by desen thresorier ten voorseide jaere geen betaelinghe gedaen - dus alhier – nyet
Item betaelt meester Joos Batlyn ontfangere vande heere van Ognys over den pacht van xiij gemeten lands of daerontrent ligghende in Oostvleteren ten nedersten overdraeghe, vande jaere 1581 ende een derde van de jaere 1582 metgaders over de tachterheyd vanden erfvelicke cheins van diversche jaeren heerlicke renten ende cheinzen tsamen voor den tyd van xiij jaeren – tjaer 1592 inclus naer tbewys vande letteren van accoorde met den voorneomde ontfanghere gemaect – par billet vanden laetsten cecembris 1593 – ijc xv pond xv schele
Item de vooghden vande capelle ter Magdaleene ende den ontfangher vanden heere int hoff en syn nyet betaelt – als gereserveert totter toecomende jaere – dus hier – nyet
Item betaelt dheer **Jacob Meersschaert**, pbr - pasteur van Sinte Bertins, als ontfangher van de ghilde van **de heilighen sacrament ende zyne naercommers inden ontfanck -** over twee halfve jaren losrente gevallen ter kersmesse 1593 ende Sint Jansmesse 1594 - jc lviij pond ix schele vj deniers

Item meester **Andries Heve** – raed sconincx ons heeren ende zynen ontfanger generale van West-vlaenderen over de recognoissance vande octroye van de ordinaire assyze opden wyn ghebranden wyn – bieren – azyn voor een halff jaer gevallen den xjste february 1594 – naer ’t bewys van drye acquicten onder den thresorier gebleven vut causen – par billet vuttere camere vande xxiij septembris 1594 – iijx pond
Item den zelven ontfangher over drye acquiten van dien recht by hem gepretendeert) xxxvj schele
Item mynheere den prelaet van Sinte Bertins - temporeel heere der voorseide stede - over de recognoissance vande selve octroye vanden voor tjaer 1594 – ijc pond
Item mijn heere den proost der voorseide stede en heeft ten voorleden jaere geene betaelynghen gehad van zyne erfvelicke renten, – dus hier nyet
Item den commandeur van Caestre en heeft van desen thresorier gheen rente gheheescht – te vooren betaelt te iij pond tsjaers by de voorgaende thresorier tot Sint Jansmesse 1593 – dus hier van ghelycken – nyet
Item den ontfanghere vanden heere van Condé – en heeft van desen thresorier geen betaelynghe verheescht van de erfachtighen transport van Vlaenderen – te v pond parisis tsjaers – wanaff by den vorogaende thresorier betelt heeft geweist vande jaere ende kermisse 1591 – dus hier van gelycken – nyet
Item de beleeders vander ghilde van Sint Jans en hebben ten voorleden jaere gheene betaelynghe gekendt van haerlieden rente – dus van ghelycken – nyet
Folio 13
Item tmiddelste overdaegh ter Coppernolle en heeft zydert den jaere 1580 nyet verpacht gheweist noch oick bedient, als ter zelver jaere verbrand by de rebelle brandstichters van Ypere – dus hier van ghelycken – nyet
Item den prelaet van tclooster vande Duune en heeft ten voorseide jaere geenen erfvelicke cheyns ontfanghen – daer te vooren betaelt tot ende met en jaere ende bamesse 1580 – dus hier van ghelycken – nyet

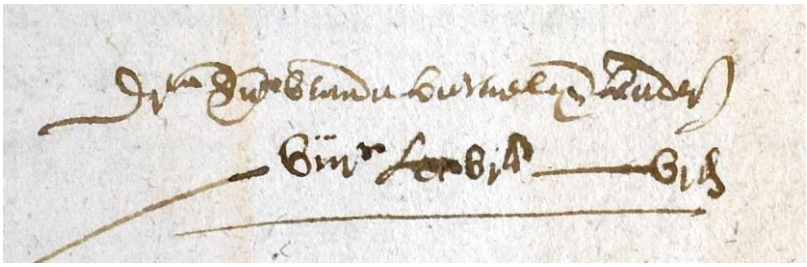

D’jste somme van betaelynghe bedracht viijc lxxvj pond vj schele

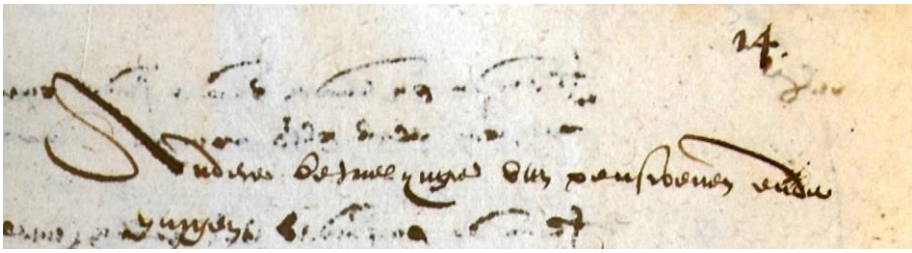

Folio 14
Andere betaelinghen van pensioenen ende gaigen

Eerst betaelt mijn heere de proost ofte andere commissaris van de eerweerde heere den prelaet van Sinte Bertins - over tvermaken van de wet te Sint Luuxdaghe op tjegenwoordighe jaere – xxxvj pond
Item dheer **Jan Batemans**, capellaen van de wet over zyne gaige vande wetmessen by hem gedaen swonsdaghes ende saterdaegs ter voorseide jaere – xvj pond
Item de balliu ende de amptman over hernlieden bevelen vander zelver jaere - elck xxiiij schele – comt xlviij schele
Item meester **Jan Beyens** als burghmeester vander commune over zyn pensioen vant selve jaer – xxx pond pond
Item **Franchois Diedeman** – over zyn pensioen als burghmeester van de wet – vj pond
Item burghmeesters ende schepenen, over de vier quartieren van haerlieden berecht lxvj pond – over de caemerboeten xij pond ende over de gaige van de xij dynghedaghen te vj pond xij schele elcken dagh lxxix pond iiij schele – tsamen – jc lvij pond iiij schele
Item den greffier vande stede over zyn pensioen gevallen te baemesse 1594 – xl pond
Item den voornoemde thresorier over zyn pensioen ordinaire gevallen te bamesse tvoorseide jaer – lxxij pond
Item twaelf raeden vander stede over haerlieder pensioen van de zelven jaere elck xl schele – comt xxij pond
Item de paisierders vande voorseide jaere ove de vier quartieren van haerlieder pensioen – xxj pond
Item meester **Gheeraerd Baervoed** als duerwaerder vande wetcamere, over zyn pensioen van tselve jaer over de vier quartieren – xviij pond
Item de zelven over tcuusschen vande zelve wetcamere loopende tvoorseide jaer – vj schele
Item den zelven over zyn gaige ordinaire over tluuden vande werckclocke - wetschelle ende winderoene ende datter aencleeft op ’t selve jaer – xlij pond
Item **Jaques Coolen** – messagier vande wet over zyn pensioen vande voorseide jaere – xvj pond
Item meester **Willem de Haene** als schoolmeester vande gemeene stede schoole over zyn pensioen betaelt by vier quartieren – van ‘tselve jaer – iiijxx iiij pond
Item den zelve meester Willem ende Roeland Hagebaerd over de helft vande gaige ter cause van tstellen vanden clockslagh tOnser Vrauwen ende tsint Jans wanaff dander helft blyft ter laste vande zelve twee kercken – loopende tvoorschreven jaer – xxxvj pond
Item ommeloopers – voor zitters – gebieders vande waghte ende bestelders vande maert over haerlieden gaige - elck xl schele gevallen te bamesse 1591 – comt iiij pond
Item meester **Gheeraerd Baervoed** – chirurgien vande stede – disch ende gasthuuse over tderde van xxx pond parisis gaige – gevallen als boven – x pond
Item meester **Jacob Canin** – advocaet in den raed van Vlaenderen – over de stede – ter cause van zyn pensioen van tselve jaer – vj pond
Item **Laurens de Muer** over ghelyck pensioen als procureur voor de stede inde zelven raed – vj pond
Item betaelt meester Pieter van Renynghe als ontfanghen medicyn vande stede ter pensioene van hondert pond parisis tsjaers naer tbewys van zyne admissie by de wet ende raedt over drie maenden gevallen den ijde aprilis 1594 – par acquit – xxv pond parisis

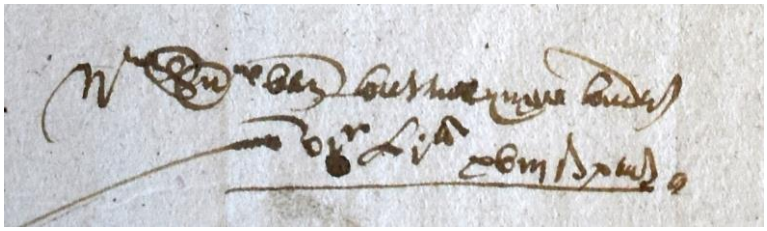

Ijde somme van betaelynghe bedraecht vjc lj pond xviij schele parisis

Folio 16

Andere betaelinghe gedaen in den vryen jaermarct

Eerst betaeld de drie schalmeyers op ghespeelt thebbene op Sint Bertinstor driemael sdaegs – gheduerende de drie tooghdaegen vande selve marct ende sdaegs te vooren – xvij pond
Item den greffier over zyn recht ordinaire vande saulve conduicten vanden voorseide jaermarct – vj pond

Iijde somme van betaelynghe beloopt xxiiij pond parisis

Andere betaelinghe gedaen van zaken ende lasten ordinaire

Eerst betaelt de dienstmaerte int hoff ofte elders naer vermaeken vande wet – xij schele
Item den portier ofte ander dienaer over zynen dienst ten zelven daeghe – vij schele
Item myn heere den proost ofte ander comissarissen vande eerweerde heere myn heere den abt van Sint Bertins over thooren ende contererolleren vande jegenwoordige rekeninghe – xij pond
Item Anthonis Bernaerd – herbergier in den Wildeman - over de theercosten tzynen huuse ghedaen by bailliu, ampman, burchmeesters, schepenen, greffier, thresorier , capellaen ende andere supposten vande wet naer tvernyewen van alle officieren vande stede – kercken, disch, gasthuus – looye ende andere – met tbewys vande billette van rekeynghe ghehouden met den voorseide weerd den x decembris 1595 – jc iiijxxxviij pond x schele parisis
Item de drie dienaeren vande wetcaemere over haerlieder dienst ten voorseide maeltyde ghedaen – elck xvij – comt xlviij schele
Item de bierwerckers vande stede hemlieden ghegheven in hoffnede ter kermesse, paesschen ende St Jansmesse elck xx – *20* - schele comt voor dese – iij pond
Item burghmeesters ende schepenen over thooren vande rekenynghe vande kerken, disch ende gasthuuse – Magdaleene ende Sacramentsgilde ten voorleden jaere – xlviij schele
Item myn heere den prelaet van Sint Bertins ende zyne religieusen over haerlieden verssshen zalm ter voorleden vastene nyet gelevert in Ypere – nemaer gerodineeret met ghelde – zonder prejudicie – xij pond
Item betaelt de bailliu, ampman, beede burchmeesters, beede voorschepenen, pensionaeris ende thresorier over haerlieden deel inden versschen zalm palmzondaghe laetstleden gherodimeert met ghelde elck iij pond – comt xxiiij pond
Item over **de elf hoeykens ende elf paer handschoen**, toestaende den baeilliu, ampman, burghmeesters ende twee eerse schepenen, pensionaris, thesorier, capellaen ende den deurwaerder van de wet, sacramentsdaghe laetstleden, ghecocht tYpere ende bedeelt in specie – begrepen den berecht – tsamen lxiiij pond
Item de gebroeders van de **Sint Joris Gilde** over haerlieden xxii!ij dixairedaeghen te xviij schele parisis elcken dagh hemlieden geconsenteert ten voorleden jare – comt – xxi pond xij schele
Item de gebroeders vande gilde van **Sinte Sebastiaen** over ghelycke dixairedaeghen hemlieden toegelaeten als van ouden tyden te xij schele parisis elcken dagh naer tbewys vande apostille op haerlieden requeste vande vde july 1590 – te voorleden rekeninghen – xiiij pond viij schele
Item de ghebroeders van **Sint Andriesghilde** over geycke dixairedaeghen te xij schele parisis elcken dagh op tvoorschreven jaer – comt ghelycke xiiij pond viij schele
Folio 18
Item ten voorleden jaere en zijn dordinaire maeltyden van de weezerie nyet onderhouden – ten goeden respecte - dus hier - nyet

Item betaelt bailly, ampman, burghmeesters, schepenen, pensionaris ende thresorier over haerlieden vacatien ter voorseide weezerie in plaetse vande voorseide maeltyden – elck iiij pond ende den deurwaerder vander wetcamere xlviij schele – tsamen – lxvj pond viiij schele
Item Clays Babelaere hebbende geweist contreroleur vander stede den tyd van ix maenden 1593 over syne gaige hem ghetauxeert by de wet ende raed – xviij pond
Item Michiel Lonquespee - hebbende geweest refectiemeester op tjaer verschenen ten voorseide Sint Luucxdaeghe 1593 – hem ghetauxeert als boven over zynen gaige ordinaire xxiiij pond ende over zynen dienst extraordinairen xij pond parisis – tsamen tauxatie als boven – xxxvj pond
Item Jan Jacobssone over de leverynghe van vier tortsen voor de stede – ten solemnelen daegen binden heilighen sacramente ende vanden ommeganghe – in dienste vande kercke – par acquict – xij pond viij schele
Item den greffier ende thresorier vande stede over tmaeken vande jegenwoordige rekeninghe – elck xij pond recht ordinaire – comt xxiiij pond
Item den zelven greffier over tscryven vande jeghenwoordighe rekenynghe – salaris ordinaire – xviij pond
Item over tverteerde int maeken vande jeghenwoordighe rekeninghe – vj pond
Item d'officieren vander hooghe looye over haerlieder gaige ende bewaeren van trecht vande stede ende boeten ter stede – vallende St. Luuxdaeghe – 1591 – xxxix pond
Item de terminarissen vande ordenen van Ste. Franchois ende predicheeren over de redemptie van huerlieder ommeganck op tghemeente ten voorleden jaere – elck iiij pond xvj schele – comt ix pond xij schele parisis.
Item den terminaris van de minderbroeders van Ypere - over de predicatie van den passie ende verryssenesse ons heeren, ten voorleden vastene ende paesschen vj pond metgaders iij pnd over zynen dienst ter kercke gedaen – blyckende by apostille op requeste vandeen iiij marty 1593 – ix pond
Item de drie coninghen vande drie heerlicke gilden vander stede over haerlieden gecoustumeerde baete naer tschieten vande drie gayen van eeren ten voorseide jaere elck xij pond comt – xxxvj pond
Item Roelandt Haegebaerd over tsluuten vande barieren vander stede ten voorleden wyntere inden dooy vanden vurst – xxxij schele
Folio 19
Item den greffier vander stede over xij partien van issuen ter register gestelt te xij schele parisis van elcke partie comt – xij pond iiij schele

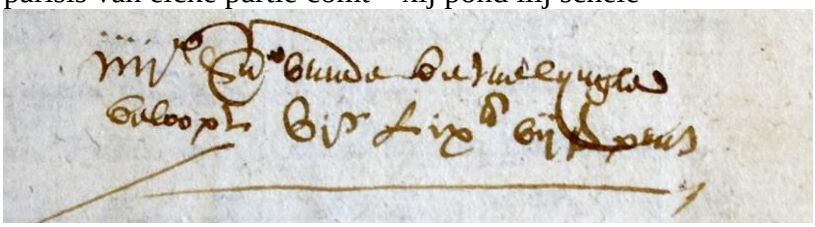

Iiijde somme van betaelynghe beloopt vjc lix pond vij schele parisis

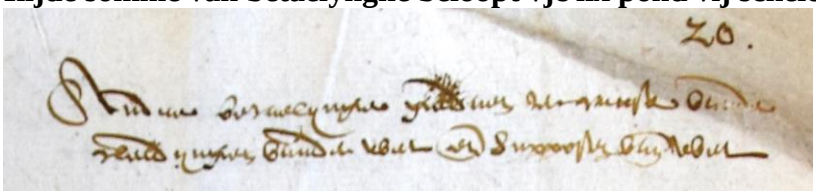

Folio 20

Andere betaelynghen ghedaen van cleeden van de wet ende suppoosten vande wet

Eerst betaelt Franchois vander Tomme – drapier van Belle – over den coop ende leverynghe van de wetlakenen waermede den bailly – ampman – beede burghmeesters – thien schepenen – capellaen – greffier ende thresorier ten voorleden jaere – naer tbewys vander greffie ende liquidatie danaff gemaect – berepen de costen vanden lyfcoop ende dandere daervoor gedooght – par billet vutter camere vande xxv ij juny 1594 – xixc xxvij pond ij schele vj deniers parisis
Item Jan van Renynghe over de leveringhe van zes ellen en half fluweel te xv pond x schele parisis d'elle ghedeelt tot de linten vande wet ten voorseide jaere – jc ij pond iij schele
Item Jan Fobert – voorschepene vander stede over de leveringhe vande laekenen omme Gheleyn de Conynck – clerck vanden berechte – meestere Ghreeraerd Baervoud – duerwaerder – Jaques Coolen – messagier ende Adriaen Nids pandvercooper – als dienaeren vande wet – par billet vande ix july 1594 – jc xxxv pond

Vde somme van betaelyngeh beloopt ijm jc lxv pond v schele vj deniers parisis
Folio 21

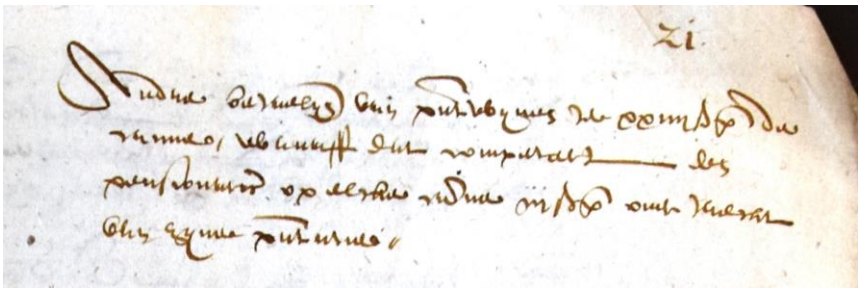

Andere betaelynghen vande presentwijnen doende xxiiij schellinghen de canne – wannaf dat competeert den pensionaris, van elcken canne iiij schele, omme zyn recht.

Eerst betaelt Clays vande Walle over vier cannen wyns gepresenteert jonckeer Jan van Doorne commis vander imposten der stede van Brugghe – ter verpachtynghe vande zelve imposten – metgaders zes cannen gepresenteert Nicolas de Coene ende zyn gezelschap – tsamen x cannen – par billet vanden xxix oxtobris 1593 – xij pond
Item den zelven Clays over vier cannen wyns die geprsenteert zyn joncker Jan van Nueywenhove – commis van Brugghe ter verpachtinghe vande nyeuwe impoistien anghecommen den jste novemb ris 1593 – ende zes cannen gepresenteert meester Jan vander Buute – ontfanghere vande gheannoteerde goedynghen – tsamen x cannen – par billet vande vj novembris 1593 – xij pond
Item myn heere den proost deser stede over xij cannen wyns hem gepresenteert ten festyne van Sint Maertensdaeghe naer tverneywen vande wet – par billet vande xij novembris 1593 – xiiij pond viij schele
Item Anthonis Bernaerd over de presentatie van xij cannen wyns gedaen dheer Pieter vander Schooote – pbrd – naer tfestyn by hem gedaen tcolegie ande wet – par billet vande xxij novembris 1593 – xiiij pond viij schele
Item den zelven Anthonis over ij cannen wyns die gepresenteert hebben gheweest den heere vna Delf – schepenen ende cuerheere tslands van Veurnambaght – par billet vande ix january 1594 – xlviij schele
Item Sebastaien Noiret over de presentatie van zes cannen wyns gerpesenteert een persoon hebbende gedaen zodnelrynghe vriendschap tgemeente vande stede – par billet vanden xv marty 1594 – vij pond iiij schele

Item joncker Jan van Doorne – commisvan Brugghe – hem gpresenteert vier cannen wyns ten verpachtynghe vande imposten incommende den jste in maye 1594 – par billet vande iiij aprilis – iiij pond xvj schele
Item twee heeren vande societyet jesu over zes cannen wyns hemlieden gepresenteert naer huerlieden debvoir int predicken vande woorde des heeren geduerenbde den voorleden heilighe paesdaeghen – par billet vanden xij aprilis 1594 – vij pond iiij schele
Item dheer Jan Bateman – pasteur provisionel van Sint Bertins ene Sint Jans over xij cannen wyns hem gepresenteert tzynen festyne gedaen het collegie van de wet – par billet vande xvj juny 1594 – xiiij pond viih schele
Item den heere den prosot vander stede over xij cannen wyns hem gepresenteert ten daege van lantslieden ommeganck deser stede – par bilelt vande ix july 1594 – xiiij pond viij schele
Item de muschienen vander stede ende die van buuten metgaders vremde priesteren vande omligghende plaetsen over xij cannen wyns hemlieden gepresenteert ten regard van haerlieden debvoir ten processie ende dienste vanden voorseide ommeganck – par billet vande zelve daeghe – xiiij pond viij schele
Item Clays vande Walle over zes cannen wyns gepresenteeert degerouders vande handbooghe van Belle – commende alhier schieten jeghens die van de stede omme den wyn – par billet vande viij augusti 1594 – vij pnd iiij schele
Folio 22
Item betaelt Antnois Bernaerd over zes cannen wyns ghepresenteert Pieter Coebord – coopman tAndwerpen in bekentzaemheyd vande vriendschap hem gedaen de de gedeputeerde vande stede int hoff ende andere resepect – par billet vanden vij septembris 1594 – vij pnd iiij schele
Item **dheer Nicolas Beucheré** over zes cannen wyns hem gepresenteert tgzynder compste als aencommende pasteur van Sint Jans – par billet vande xviij septembris 1594 – vij pond iiij schele
Item de pasteurs van Onser Vrauwen ende Sint Jans deser stede over de presenatie inde plaetse van wynne hemlieden metgaders de religieusen vanden gasthuuse ende Sint Jans gddaen ter processie vander heilighen sacramente ende ommganghe laetstelden – par billet vande xvj july 1594 – elck vij pond comt xxviiij pond
Item betaelt dheer Pieter Vander Schoote – pbrd – over xij cannen wyns hem gepresenteert te feste van zyne eerste misse – par billet vande xijde in octobre 1593 – xiij pond viij schele

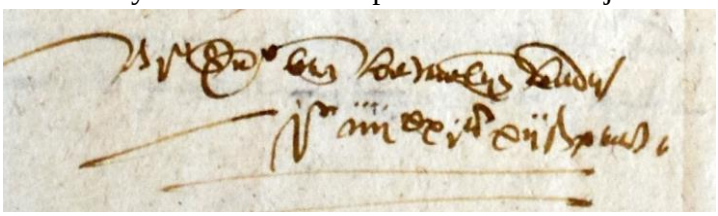

Vj de somme van betaelynghe bedraecht jc iiijxxj pond xij schele parisis

Folio 23

Andere betaelinghen van voyagen vande wet

Eerst betaelt Loys Makeblyde, burghmeester vande commune, greffier ende thresorier, over de vacatie van eenen dagh te Boeschepe ende Bertene, te oirzake vande verpachtynghe vande Garonde, elck l schele met verschot van xxxvj pond parisis by de wet aldaer – par billet vande vde octobris 1593 – ix pond vj schele.
Item den voornoemde burghmeester ende Willem de Vos voorschepene over de vacatie van eenen dagh tot Roedsbrugge an den hooghballieu van Vuernamacht omme te adviseren vande

provisie ejghens de vrybuuters – elck iij pond x schele met verschot van iiij pond xiij shcele parisis inde theercosten vander convoye – tsamen par bilelt vande iiij de novembris 1593 Xj pond xiij schele
Item Meester Jan Beyens- burghmeester vande commune ende Jan Fobert voorschepene over de vacatien van ix daegne te Ghendt te beschryvinghe vande raede omme te aenhooren de propositie van zyne hoogheyt ende omme te vercryghen provisie jegehns dexequitie vande commis vanden imposten van Brugghe – ten laste vande wet – begrepen haerlieden verschot in de theercosten ende waeghenhuere – tsamen par billet vande xxiiij maerty 1594 – iiijxxxv pnd ij schele
Item de voornoemde burghmeester, **Jan Beyens, ende Michiel Longuespee**, schepen over de vacatie van vijff daeghen te Ste. Omaers, anden prelaet van Ste. Bertens, omme de impetratie van zijnen octroye vander nyeuwe impostien tot reparatie vande schipvaert ende overdraeghen elck xxv pond – tsamen par billet vanden xijste in meye 1594 – L pond
Item Michiel Longuespee, schepen ende den grefier over de vacatie van vier daeghen te Berghen Ste. Winnocx end aldaer hebbende vercfreghen wettelicke kennesse ende verband ten laste van meester **Marcq Le Sene**, clockgietere ende zijn huusvrouwe van leverynghe van zes clockxkens van accorde voor de clockslagh dezer stede, boven huerlieden costen elck viij pond parisis metgaeders xxv pond parisis van verschooten pennynghen, schiphuere ende theercosten – tsamen par billet anden xxste in september 1594 – lij pond x schele.

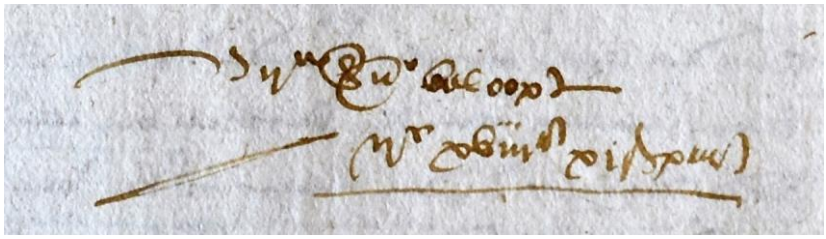

Vijde somme beloopt ijc xviij pond xj schele parisis

Folio 24

Andere betaelinghen van booden ende messagieres vande wet

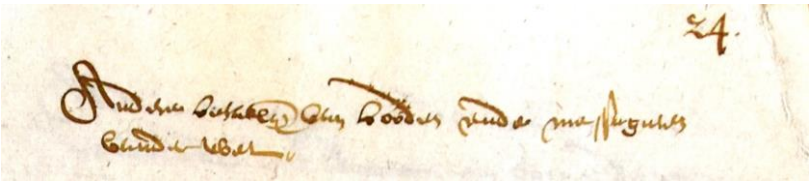

Eerst betaelt Christiaen Tryoen gezonden naer Sint Omaers an myn eerwerde heere van Sint Bertins om zaken vande stede metgaders een ander voryage te Wetvleteren tsmaen par billet vanden xvde february 1594 – vj pond
Item Adriaen van Ombereghe over gezonden emt de gedeputeerde vander stede tot Sint Omaers ende trdraeghen van eenen faisant – par billet anden xij in meye 1594 – iiij pond
Item Anthoon de Waele over gedregen thebbene eenen brief fan de wet van Ypere – par billet vande xxiij july 1594 – xxiiij schele
Item Willem de Cuupere over tconvoy eenen commisaris tot Roedsbrugghe – par bilelt vande xvij january 1594 – xxiiij schele

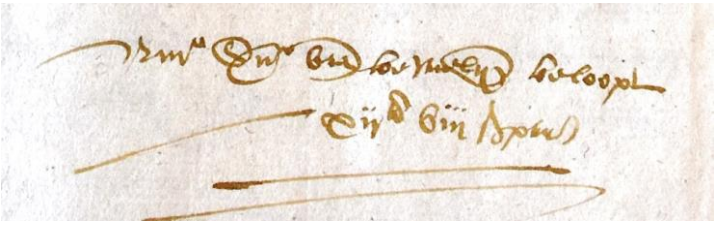

Viijste somme van betaelinghe beloopt xij pond viij schele parisis

Folio 25

Andere betaelynghe an de reparatie vande calchiede ende andere wercken binnen de port

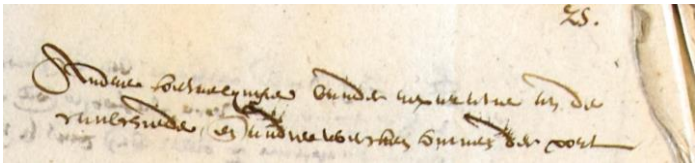

Eerst betaelt Franchois Arnout over de reparatie ende werck gedaen an den clocslagh tonder vrauwen – par billet vutter camere vande xxix january 1594 – viiij pond
Item Christiaen Mannen over de lveringhe van een rieme om de werclocke tonser vrauwen – par billet vanden refectiemeester vanden x de febraury 1594 – L schele
Item Jehan Guyhot over tcuussen vande riole op de d'Yperstraete – parbillet van de zelven refectiemeester vande xxiij febuary 1594 – xij schele
Item Pieter Orthiot over gewrocht thebbende an de wyzers van d'horologie van onsen vrauwen – par billet vande xxvj marty 1594 – xlviij schele
Item Roeland Haghebaerd over tvermaeken van tslot vande vierschaere ende leveringhe van een schuppe ten behouve vande wetcamere – par billet vanden xxviij marty 1594 – xxviij schele
Item den zelven Roelandt over tmaken van een schild voor de bayelooye ende ander werck met een slot voor tcorps de gaerde – par billet vande voornoemde refectiemeester vanden xv aprilis 1594 – lviij schele
Item Dieryck Pillaerd, over de leverynghe van een pypegaele ende een yzeren boult voor de stede – par billet vanden zelven – den viij in meye 1594 – iij pond
Item betaelt Anthonis Cathoire van verschooten gelde te Sint Omaers voor de looye omme een lelie vander draperie – par billet vande xiij in meye 1594 – vij pond
Item kerckmeesters van Sint Jans ove de restitutie van haerlieder verschot ten reparatie vande groote clocke aldaer – par billet vande xxv ste in meye 1594 – xvij pond xij schele
Item Adriaen van Omberghe over tcuussen van tcorps de garde – par bilelt vanden xxste september 1594 – xvj schele

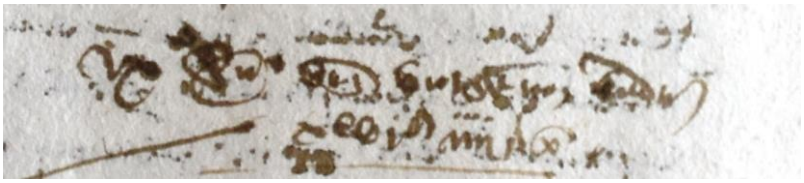

Ix somme van betaelinghe beloopt xlvj pond iiij schele parisis

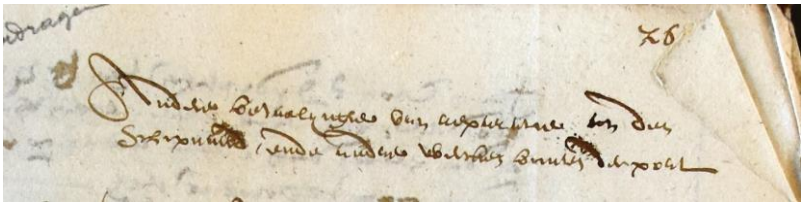

Folio 26

Andere betaelinghe van reparatie an den schipvaert ende andere wercken binnen de port

Eerst betaelt Joos van Caeyszeele ende Andries de Vos timmerlieden over elck twee daegen weckens an een neywe kaeye te Coppernolle te xxx schele sdaegs – par billet vande refectiemeester vande ixde octobris – vj pond
Item Anthonis Lescu – cordedraeyere over de leverynghe van vier sterynghen voor de timmerliden werckende te Coppernolle – par billet vande x octobris 1593 – xxiiij pond
Item Christiaen de Roode over gelicke zes daeghen werckens an tselve – par billet vande zelven daeghe – vj pond
Ite mFranchois Hallynck ove de leverynghe van xiij dobbel roonars voor de voornoemde dam te Coppernolle met vracht – par billet vande zelven daeghe – xij pond
Item Joos van Kaeyzeele ende Andries de Vos over geewrocht thebbene an den zelen dam – par billet vande zelven daeghe- xvj pond x schele

Item de zelve temmerlieden over twee daeghen werckens aldar – par billet vande xxiiij octobris 1593 – vj pond
Item Thomas Dydruer ende Jaques zynen broedere – over elck drie daghen werckens an den zelven dam ende ander – par illet vanden xxiiij octoris 1593 – viij pond
Item den voornoemde Thomas ende Jaques Dryduer metgaders Pieter Gruy over elck vyf daeghen werckens anden selven dam – par billet vande laetsten octobris 1593 – xv pond
Item Roeland Hagehbaerd over de leveringhe van xx pnden anghels ende ander yzerwerck omme den zelven dam – par billet vanden zelven deghe – vj pond
Item Christaien de Roode over vyff daeghen swerckens aldaer te xdx schele sdaeghs – par billet vande zelven daeghe – v pond
Item Joos van Kaeyzeele ove vyff daeghen werckens ande oostbrugghe te Coppernolle – par billet vande vij novembris 1593 – vij pond x schele
Item Christiaen de Roode over vier daeghen werckens an de voorseide dam – par billet vande zelven daeghe – iiij pond
Item Pierre Gruy – Thomas ende Jaques Dydruer over elck vijf daeghen werkens an den zelen dam – par bilelt vanden zelven daeghe – xiiij pond
Folio 27
Item Joos van Kaeyzeele ende Andries de Vos – timmerleiden over elck twee daeghen werckens an de voorseide brugge er Coppenrolle te xxxj schele sdaeghs – par bilelt vande xde novembris 1593 – vj pond
Item Anthone Lescu over de leveringhe van een reep voor de speye – par billet vanden vde january 1594 – viij pond vj schele
Item Cristoffle Matthys over vyff daeghen werckens ten nedersten overdraeghe te xx schele sdaeghs – par billet vande xx january 1594 – v pond
Item Jan van Zuudkercke over de leveringhe van vier boomkens ende xxviij plantsoenen ten behouve vande Robaerdbeke ende vie daeghen wercken an de brugghe vande zelve beke – par billet vande xxv ste february 1594 – xij pond
Xde somme van betaelinghe beracht jc xlv pond x schele parisis

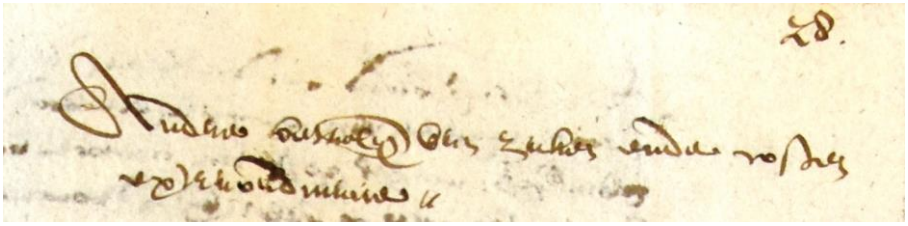

Folio 28

Andere betaelynghen van zaeken ende lasten extra-ordinaire

Eerst betaelt Anthonis Bernaerd ove de presentatie in theeringhe gedaen de gedeputeerde vander zale ende den ontfangher vanden heere van Ognyes – par billet vande laetsten eptembris 1593 – xxj pond x schele
Item Andries Schoonerd over tvermaeken vande trommeled van de sint andriesghilde met een neywe vel ten behouve vande machtwake- par billet vande ix octobris 1593 – iij pond
Item beede burghmeesters, voroschepenen ende greffier over huerlieden vacatie int maken vande tauxatie ende quoyeren *(kohieren)* van twee distincte conterbutien binnen ende buuten baillien – metgaders een derde ommestelling binnen baillien ter cause vanden volghghelde omde Iersche soldaten alhier ghesommeert – tsamen par billet vande ix octobris 1593 – Lx pond
Item de goedwillighe insetene vande stede hebbende in grotoen getaele vutgheweist met den hooghbailliu van Vuernambacht ende landslieden van de omligghende prochien ten

vervolghen vande vrybuuters van Oostende – par billet vande iij novembris 1593 – jc viij pond
Item Jan de Brune – cupere – over beleet thebbene een gevangene tot Dunkercke an den capiteyn Wittebolle – par billet vanden vde november 1593 – vij pond
Item Clays Baerd over de leveringhe van ciij stoopen rynsschen wyn geemplyeert voro de stede xviij pond x schele – metgaders xx schele Jan Annoot voor den vracht van Upere – par billet vande x novembris 93 – xx pon x schele
Item over de costen gedaen ten huuse vanden greffier – int festiven van myn heere den proost met die vande wet – raeden ende notable aner thooren ende passeeren vander rekeninghe deser stede begrepen de costen vande drie cnaepen vander wet – dienaeren van de heere ende andere buuten blyvende de voorseide wyn – coustume der rekeinghe danaff gemaeckt – par acquit vanden xij novembris 1593 – xlix pond xvj schele
Item Jehan Lucaz over elff stoopen wyns de stee geelvert – par billet vande xv novembris 93 – xiij pond iiij schele
Item Anthone Bernaerd over zeker theerynghe tzynen huuse gedaen by de wet naer tvertellen vande boeten – par billet vande xxd novembris 93 – viij pond iiij schele
Item de muschichienen vande stede over de presentie hemlieden gedaen – ten daeghe van Sinte Cecilia huerlieder patronesse – by apostille op requeste vander xxij novembris 1593 – xij pond

Item diversche weerden van de stede over de betaelinghe hemlieden gedaen vande theercosten van ijc bootsghezellen onder tbevel vande **grave Charles van Mansveld – admiral vande zale** die beliepen xjc iiiijxxviij pond ix schele parisis naer den bewyze vande ophaf daeraff gedaen ende op billet vutter cameere vanden xxix in novembris 1593 – viijc pond

Karel graaf van Mansfeld[1]

Nederlands edelman, lid van het Verbond der Edelen, maar teruggekeerd onder Filips II.

Mechelen, 1543 - Comorn (Hongarije), 12 augustus 1594.

Biografie

Karel of Charles van Mansfeld was de zoon van Pieter Ernst van Mansfeld en diens eerste vrouw, Margaretha van Brederode. In zijn jeugdjaren deelde hij de kritiek van zijn standgenoten op kardinaal Granvelle en deed hij naar hartelust mee aan de acties van het Verbond der Edelen. Toen Egmond naar Spanje ging om de koning op de hoogte te brengen van de situatie in de Nederlanden, was Mansfeld een van de edelen die de graaf tot in Kamerijk begeleidden. Hier tekende hij met Brederode en enkele andere medestanders een verklaring met bloed, dat zij de graaf zouden wreken als deze in Spanje iets mocht overkomen. Er deed zich bovendien een scene voor aan het hof van aartsbisschop Maximiliaan van Bergen. Toen Karel van Mansfeld tijdens een woordenwisseling van de aartsbisschop met Hendrik van Brederode tussenbeide wilde komen, wekte hij zelf de irritatie van de kerkvorst op. Mansfelt trok zijn degen en kon door de omstanders slechts met moeite in bedwang gehouden worden. In hetzelfde jaar vergezelde hij

[1] Mansfeldkarel (leiden.edu)

zijn vader over zee naar Portugal, waar zij prinses Maria van Portugal gingen ophalen, die in Brussel in november 1565 zou trouwen met Alexander Farnese.

Terug in de Nederlanden ondertekende hij het Eedverbond der Edelen: een van de oorspronkelijke handtekeningenlijsten toont nog zijn naam. Zijn streng katholieke en koningsgezinde vader was hier echter niet van gediend en dreigde Karel te onterven als hij zijn activiteiten binnen het Verbond niet staakte. In een brief van 21 juni 1566 aan Thomas Armenteros probeerde Karel weer bij de landvoogdes in het gevlij te komen. Dit had succes, want aan het eind van het jaar werd hij door haar benoemd tot kolonel van een aantal compagnieën die door zijn vader gelicht waren. Vervolgens nam hij deel aan de belegering van Valenciennes, waar de calvinisten zich meester hadden gemaakt van de macht. Op 8 oktober 1567 had hij zich weer eens beledigd gevoeld en bij een duel zijn opponent om het leven gebracht. Zijn vader gelastte hem zich onmiddellijk uit de voeten te maken en Karel zocht daarom een goed heenkomen naar Frankrijk, ook om toch eventuele repercussies van het bewind van Alva te ontgaan. Onder Requesens durfde Karel zijn diensten weer aan de koning aan te bieden, maar vergeefs. Pas Don Juan nam Mansfeld weer in dienst van de koning aan. Onder Don Juan en diens opvolger Alexander Farnese fungeerde Mansfeld als onderbevelhebber en nam hij deel aan de krijgsbedrijven overal in de Nederlanden, maar eveneens onder Farnese in Frankrijk. Herhaaldelijk kreeg ook hij te maken met muitende Spaanse soldaten, die vonden dat Karel van Mansfeld hen onmenselijk behandelde. Dit bracht hem in conflict met de graaf van Fuentes, die hem van plichtsverzuim beschuldigde. Toen Fuentes tijdelijk tot gouverneur-generaal werd benoemd, hield Karel van Mansfeld het voor gezien. Met een deel van zijn troepen ging hij over in dienst van keizer Rudolf, om deze in de strijd tegen de Turken te steunen. Hij nam deel aan de belegering en inname van Esztergom, maar is kort daarna overleden.

Karel van Mansfeld huwde in Frankrijk met Diane de Cossé, dochter van Karel I, graaf van Brissac, maarschalk van Frankrijk. Nadat zij door hem op overspel was betrapt, liet hij haar met de schuldige neersteken. In tweede huwelijk trouwde hij met Maria-Christina van Egmond, de vijfde dochter van Lamoraal van Egmond. Zij was al weduwe van twee echtgenoten: eerst van Eduard van Bournonville, heer van Capres of Caprées, graaf van Henin, en vervolgens van Willem van Lalaing, graaf van Hoogstraten.

Anton van der Lem

Folio 29

Item Anthonis Bernaerd ove de wyn tzynen huuse gehaelt ende het tractement vane gedeputeerde van Hondschoote ende die vande draperie - - par bilelt vande v-xviij decembris 93 – xxxix pond ij schele

Item Pieter Hagebaerd over tbeleet van zekeren persoon met packynghe tot Belle – par billet vanden vi j ste january 1594 – xl schele

Item Eloy Moreel over de leveringhe van hondert faseelen voor de stede – par billet vande x january 94 – vij pond

Item Anthonis Bernaerd over den coop van **een wilt verken** ghepresenteert mijn heere van Ste. Bertens par billet vande xijde janaury 94 – xx pond

Item Willem Andries o-ende Pieter Zoolloff over den vracht tot Sint Omaers – par billet vanden xviij january 1594 – v pond

Item Clays vande Walle over de presentatie en theercosten gedaen tzynen huuse joncker Jan van Doorne commis vanden imposten der stede van Brugghe – gezonden vande vier leden te oirzake vande schuld van doude imposten begrpeen de salaris van een huuissier – par billet vande x february 1594 – xxiiij pond

Item Jan vander Slype over den coop van eenen temmen faisant ghesonden anden heere de la Motte – par billet vanden xix de february 94 – vj pond.

Item Pieter vandamme over de leveringhe van iijc mutsaerden ende andere iijc faseelen ten behouve vande wachte ende wetcamere – par billet vande xxj ste february 1594 – xxxiij pond
Item de bierwerckers vande stede hemlieden gepresenteert tot eee-nen bierwaegen by apostille op requeste vande iij marty 1594 – xxiiij pond
Item Willem van Geys over tmeken van xxv fasceelen – par billet vande iiij marty 94 – v schele
Item de weyers van Westvleteren over het vanghen van ij wolfven ende een wofinne by apostille op requeste van de vde maert 94 – vj pond.
Item Christiaen Nol over tmaken van jc xxv faseelen – par billet vande xiiij marty 94 – xxxix schele
Item Pieter Pelthier ende zyne zone over drie daghen werckens haerlieder dede over maken van fasceelen voor de stede – par bilelt vande laetsten marty – ix pond
Item meester Jan Beyens burghmeester vande commune over de restitutie van zyn verschot an eenen duerwaerder – par billet vande ijde aprilis 1594 – viij pond
Item meester Gheeraerd Baervoud over zekere cuere gedaen an dhuusvrawue van Jacob Broeders – par billet vande dischmeesters vande xx aprilis 94 – xviij pond
Item Guillaume de Buer ten goeden bevinde vande volle betaelinghe vande donderhoudenesse van de weeze van Everaerd van Nueyweghe – par billet vanden xxvij aprilis 1594 – xxx pond
Item de greffier vande stede over een riem papier by hem te Ryssele gecocht – met den vrecht ende zegelwas – par billet vande x in meye 94 – xj pond xviij schele
Folio 30
Item Andries Schoonaerd over tstellen van een nyeuw vel opden trommel vande nachtwake met den coop ende vrecht – par billet vande vjde juny 94 – iiij pond.
Item Clays vande Walle over het tractement ghedaen mijn eerweerde heere den bisschop van Ypere ende drie van zijnen staet – alhier passerende – par billet van de xviij juny 1594 – xij pond vj schele.
Item Jan Jacobssone doude over de restitutie van gelde by hem den thresorier van voorleden tyden gedaen naer tbewys vande acte ende ordonnancie vande wet vande xxviij juny 94 – v pond iij schele
Item den zelven over de leveringhe van alle de kerssen voor de nachtwake vande stede vande viij augusti 1593 tot ende met den xxiiij marty 15947 xxxij pond vj schele metgaders iiij pond viij schele vj deniers parisis van andere keerssen – tsamen par billet vanden eersten july 94 – xxxvj pond viij schele vj deniers
Item Clays vande Walle over de theercosten gedaen by de wet met Achilles Sproncholff procederende bye executie ten laste van Willem van Beveren ende Eloy Moreel ter oirsake van doude imposten ende die van soldaten met hem – par billet ande viij july 94 – xvij pond x schele
Item de weyenaers vander stede over tvanghen van vij jonge wulfven – par billet vande ix july 94 – xxx pond
Item de gebroeders van Sint Jooris gilde over de presentatie hemlieden gedaen met de processie vande heiligen sacramente ende ommganghe laetstleden – par billet vande ix july 1594 – xij pond
Item de gebroeders van Sint Sebastiens gilde over de selve presentatie – par billet vande selven daeghe – xij pond
Ite mde gebroedeers vand de Sint Andriesgilde over gelycke presentatie gedaen by apsotille op requeste vanden zelven daeghe – xviij pond
Item de virotrynen vander stede over gelycke presentatie – par billet vanden zelven daeghe – xij pond
Item de cruusvbroeders lichtgelaeden voer gelycke presentatie vanden zelven daeghe gelycke xij pond

Item d'onverzaeden vander stede over de selve presentatie als boven – xij pond
Item Rooyaerds ove rgeycke presentatie ten zelven daeghe gelycke xij pond
Item de crancbestieren vande stede over de presentatie ten zelven daege ende ten opziene van zweertryen – par apostille op requeste vande zelven daeghe – xviij pond
Item Willem de Vos over de leveringhe van xc mutsaerden voor de waeghte ende stede – par bilelt vande xij july 1594 – L pond
Item den greffier vnde sede over zyne exra-ordinaire diensten ende oncosten te vause vande zeven rekenynghe vande drie kercken – disch – gasthuus ende vande heilighen sacramente ende magdaleene metgaers vand d'apostillen ende ordonnancien daerop gestelt in twee volumen te xxiiij schele van elcke rekeninghe viij pond viij schele daertoe xxxvj schele parisis over de respectieve ende aldus van twee an de vier leden slands op de propostiie vande lxxm gulden de mand in april laetsleden mette munte – par acquit vande laetste september 94 – x pond iij schele
Folio 31
Item meester Geeraerd Beaervoud – duerwaerder vande wet over tvermaenen van de hoofmannen ter naghtwake den termyn van een jaer verschenen den laetsten sepembris 1594 – xxiiij schele parsiis de maend – xiiij pond viij schele
Item Pieter Tavernier ende Kaerle van Kaester over thouden vande naghtwake op onser vrauwen tot den tyd van een jaere te xvj pond de maend – verschenen ten zelven daeghe – jc iiijxxxij pond
Item Andries Schoonaerd over tslaen vande trommele ter zelve nachtwake gelycken tyd van een jaere te iiij pond de maend vershenen tendaeghe als boven – xlviij pond
Item meester Geeraerd Baervoud duerwaerder vandee wet over ht indoen ende tassen van ijm iiijc houds onder mutsaerden ende vasceelen voro de nachtrwake ende schepencamere – loopende tvoorschreven jaer te viiij schele thondert – par billet vanden laetsten septembris 1594 – ix pond xij schele
Item Jan Bouve over de leverynghe van alle de keerssen ende olie voor de wachte op onse vrauen tot binnen den tyd van eenen jaere verschenen den eersten octobris 1594 begrepen alle tpapier – pennen – inct was – keerssen ende andere waere voor de stede ende greffier – refectiemeester - ende andere tsamen gerekent – par billet vande voorseide eersten octobris 1594 – xlix pond xviij schele
Item over alle papier – pennen – incct ende andere waere behouvelick disch thresoier gdeuernde tvoorleden ajere van zynen ontfanck ende vutgeven naer tbewys vande notitie op zynen bouck – iiij pond ij schele
Item alhier gerekent voor kennis ende betaelinghe d'issue van Jan de Comdt ter cause van thuwen de dochtere van Franchois Folcqaue zyne huusvrauwe te deser rekenynghe gebracht in otnaghne – dioe geemployeert es inde beaelynghe ende trandsoen van wylen Piter Eeveraerd in zynen levene burghmeester ghevangen tOostende – by kennisde vande wet – jc pond

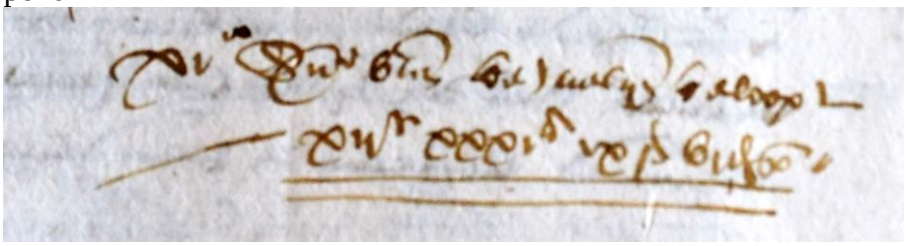

Xjde somme van betaelinghe beloopt xijc xxxj pond ix schele vj deniers parisis
Folio 32

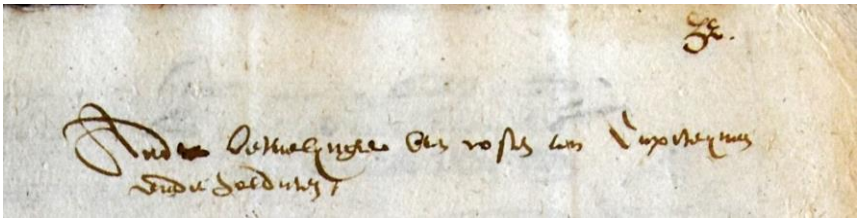

Ander betaelynghe van costen van capiteynen ende soldaten

Eerst betaelt Anthonis Bernaerd omme de theerynghe van eenen trop soldaeten van Dixmude – par billet vanden xxiijste septembris 1593 – xx pond
Item den zelven over de verteerde costen van eenen luetenant ende zes peerderuyteren den xvii ste ende xviiij octobris 93 metgaders capiteyn Ryswyck ende zijne suicte ende den capiteyn Labelotte onder tbevel van **Graeve Charles van Mansvelt** zijn reste te peerde – tsaemen par billet vande xxvjste octobris 1593
Iem Roeland Hagebaert over de leveringhe van een hollandse kaes voor de soldaeten van de lande iiij pond xvj schele metgaeders iiij pnd verschooten by Michiel Lonquespee int bleet vande gezellen deser stede naer de busschen tot onderzoek vande viand – tsamen par billet vande iiijde novembris 1593 – viij pond x schele
Item Jan Courtil over de theercosten van diversche soldaten tzynen huuse ghehoduen – par bilelt vande xxste novembris 1593 – iij pond ij schele
Item Jacques Willemot over de leveringhe van vijf ponden kaes voor soldaten den xxvij novembris 93 – xxxiij schele
Item diversche weerden vander stede omme de betaelinghe hemlieden gedaen ter cause van de theercosten van tweehondert bootgezellen onder tbevel van de grave Kaerle van Mansvelt admirael die belopen xjc iiij xx viij pond ix schele naer tbewys dannaf opgheschreven – par billet vutter camere van de xxix novembris 1593 – viijc pond

Item Christiaen Lammen, weerd **int Haentken** over dalimentatie van tien soldaten – par billet vande eersten decembris 1593 – x pond
Item den zelven om dalimentatie van andere sodlaeten – par billet vande ixste december – ix pond xvj schele
Item Christiaen Moenaerd over een tonne biers by hem gelevert voor de soldaten – par billet vanden iiijde january 1594 – ix pond
Item Jan de Cuupere over ‘tconvoy gedaen een trop Spagnaerden tot Hondschoote twee daeghen par billet den zelven daeghe – iij pond xij schele
Guillaume Baerd over tconvoy van eenen compagnie Spagnaerden tot Reninghelst – par billet vande xvij ste january 94 – x schele
Item Christiaen Lammen over de theeringhe van soldaten zynder herberghe gezonden op billet vande xixste january 94 – ix pond
Item Charles Michiel over de theercosten van diversche soldaten van de xxste in meye 1593 tot de xvijde february 94 – tsamen per billet vande rekeninghe van xxjste inde voorschreven maendt – lxvij pond x schele
Item Jan de Snepere over de theerynghe van twee soldaeten – par billet vande xxvste january 94 – vj pond
Item de zelven over de theercosten van andere soldaeten ten diversche stonden tzynen huuse ende par billet vanden eersten marty 94 – xiij pond xiiij schele
Folio 33
Item Claes Vandewalle ove de theerynghe van diversche soldaten tzynene huuse – par billet vanden vste marty 94 – xxxiiij pond xj schele

Item Charles Michiel over de theeringhe an viij soldaten van capiteyn Bulteel – par billet vanden xvde marty 94 – xvj pond
Item Jan de Snepere over de theeringhe an eenen soldaet – par billet vanden zelven daeghe – xx schele
Item Jacques vande Schoote over de theerynghe van zes soldaten van capiteyn Pottelberghe ende andere - par billet vande xix marty 94 – vj pond viij schele
Item Christiaen Lammen over theeringhe van een deel ghewillighe ter vervolghe van vrybuuters ter bossche – par billet vande xxiijde marty 94 – v pond

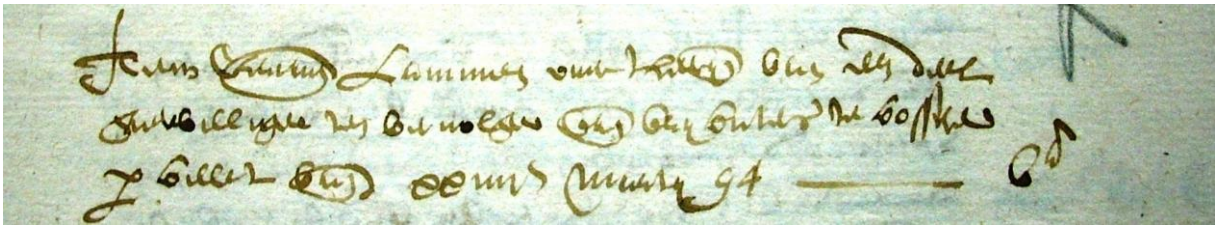

Item Jacques vander Schoote over de theeringhe van soldaten ter tween stonden tzynen huuse gezonden par billet vande ijde aprilis 1594 – vij pond xij schele
Item Clays vande Walle over diversche teercosten te wetene van de alphere – *vaandeldraeger* - Baroche, commissaris, Peres ende andere soldaten, metgaders vande commis Van Doorne met eenen duerwaerdere ende zes soldaten tsamen gerekent par billet vande xvde aprilis 94 – jc xxxiiij pond xlj schele

Item Joos vander Haeghe over de theeringhe van diversche soldaten – par billet vande zelven daeghe – iiij pond xiij schele.
Item Jacques vanden Schoote over de teerynghe van diversche soldaten – par billet ande xvde aprilis 1594 – xxxv pond ij szchele
Item Clays vande Walle over de theerynghe van viij bootghezellen den xvij ste aprilis 94 – vj pond viij schele
Item Jacques vander Schoote over d'alimentatie van xiiij bootghezellen ten zelven daeghe – xj pond iiij schele
Item Jan Courtil over dalimentatie van twee soldaten – par billet vande ixix parilis – xxxvj schele
Item Gheleyn de Conynck over de theeringhe van diversche soldaten – par billet vande xxiiijde in meye 1594 – xxvj pnd.
Item Jan Courtil over dalimentatie van drie soldaten – par billet vande iiijde juny 94 – xlviij schele
Item Sebastiaen Noiret over alle de costen van diversche soldaten, hoofden van orlooge, Spangnaerden, waelen ende andere, begrepen de costen van bootgezelen van Duunkercke ende anders – par billet vande xiijde juny 94 – tsamen lix pond xiij schele
Item jan de Schottere, schepene over zeker verschot an de theeringhe van een soldaet – par billet vande xxste junyh 1594 – xiiij schele

Item Jacques vande Schoote over de theeringhe van soldaten ten twee stonden tzynen huuse gezonden - par billet vanden xxvij ste juny 94 – iij pond iiij schele
Item Charles Michiel over dalimentatie van elff bootghezellen ende andere – par billet vanden xvde july 94 – xx pond xij schele
Folio 34
Item Jacques van der Schoote over de theeringhe van vijf soldaten – par billet vanden vjde july 94 – iij pond xij schele
Item Christiaen Lammen over de theeringhe van soldaten – par billet vande xxviij ste july 94 – l schele
Item Jacques vander Schoote ove de theeringhe van xx soldaten van capiteyn Bultheel ende andere van Dixmude – par billet vanden iijde augusti 94 – xv pond xi schele parisis
Item Clays vande Walle over de theeringhe van xij soldaten van capiteyn Bultheel – par billet vanden xijde augusti 94 – vij pond iiij schele
Item Jan Courtil over dalimentatie van vier soldaten van capiteyn Bultheel – par billet vanden zelven daeghe – xlviij schele
Item Sebastaien Noiret over dalimenatie van xiiij soldaten van capiteyn Bultheel metgaders van vier peerderutyeren van Nyeuwpoorte ende andere – par billet vanden xjste augusti 94 – v pond viij schele
Item Gheleyn de Coninck over dalimentatie van een sergeant ende presentatie van een repas voorden bailliu en greffier van Grevelyngen – par billet vanden xviij ste augusti 94 – v pond viij schele
Item Jan Courtil over dalimentatie van ij soldaten par billet vanden xxijste augusti 94 – xxviij schele
Item de zelven Courtil over dalimenatie van diversche soldaten tanderen tyden – par billet vande vjde september 94 – iiij pnd x schele
Item de voornoedme Jan Courtil over dalimentatie van andere soldaten vanden capiteyn Zwylande – par billet vanden x september 1594 – iiij pond
Item Sebastiaen Noiret over dalimentatie van elff bootghezelen – par billet vanden xvj september 94 – vij pond xvij schele
Item Jan de Snepere over dalimentatie van xij soldaten par billet vanden zelven daeghe – x pond
Item Anthoine Bernaerd over alle de theeringhe van capiteynen, soldaten, ghedeputeerde van de steden ende casselrien, metgaders de wijnen by laste vande wet zeynen huuse ghehaelt voor capiteynen ende soldaten in andere herberghen ghelogeert zydert de maend van lauwe laetstleeden tot ende met den xxviij ste septembris altsaemen gherekent vut den inhouden van zijnen schuldboeck – ij c xxi pond xv schele
Item Clays vande Walle over dalimentatie van xij soldaten ten diverschen tyden tzynen huuse – par billet vanden xxix ste septembris 1594 – x pond iiij schele
Item Christiaen Lammen over dalimentatie van diversche soldaten – par billet vanden laetsten in septembris 1594 – x pond xvj schele
Item Joos vander Haeghe over dalimentatie van alle de soldaten tzynen huuse ghezonden tot den onderscrheven daeghe – par billet vanden laetsten september 1594 – vj pond
Item Charles Michiel over dalimentatie van diversche soldaten te vier stonden tzynen huuse gezonden – par billet desen zelven daeghe – x pond
Folio 35
Jan de Snepere over dalimentatie van drie soldaten voor den noenmael – par billet vande eersten october 1594 – xxiij schele
Item Jan de Keerne over dalimentatie van vier soldaten in vanghenesse ghecommandeert deur de capiteyn Sanders ende deure den capiteyn Dornhuuse – par billet vanden v octobris 1594 – xlviij schele

Item betaelt den burghmeester vander wet, over zijn verschot omme den vutcoop van soldaten inde maend augusti laetstleden, naer de notitie gehouden ten boucken van desen thresorier vj pond

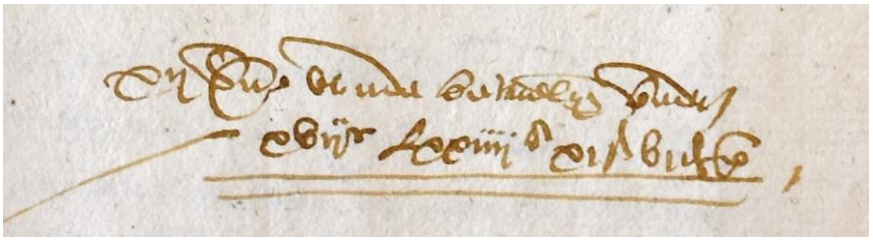

Xij somme vande betaelynghe bedraecht xvijc lxxiiij pond xj schele vj deniers parisis
Folio 36

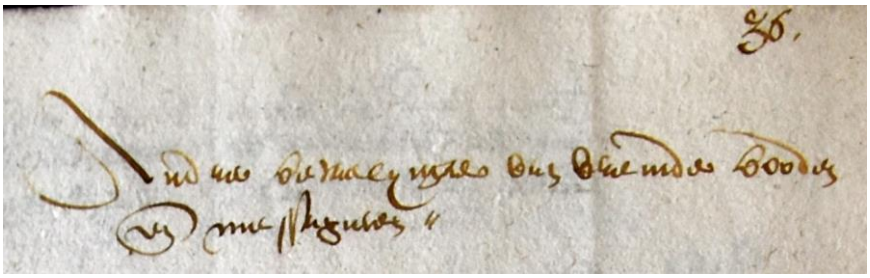

Andere betaelinghen gedaen an vremde booden ende messagiers

Eerst betaelt den boode van Ypere op Ghend over diversche brieven gedraghen naer Ghendt met d'andwoorden berepen den loon van de weduwe Lieven Bollaerd – par billet vande vj decembris 1593 – xxxiij schele
Item een boode van Ghend brynghende beslooten letteren vut den raed van Vlaenderen inhoudende **d'adjusttie vande victorie jegens den Turq** ende ordonnancie van processie generale met zyn nyeu jaer tsamen par billet vande xxvj january 1594 – xlij chele
Item de weduwe van Lieven Bollaerd over diversche brieven gedraeghen naer Ypere omme te brenghen anden boode van Ghendt begrepen den loon vande zelven boode – par bilelt vande viij february 94 – xxxvj schele
Item den boode van Ypere op Ghend over tbrynghen van een placaet vande graeve met andere brieven gedreghen ende van Ghend gebrocht – par billet vanden xxiiij marty 94 – xlviij schele

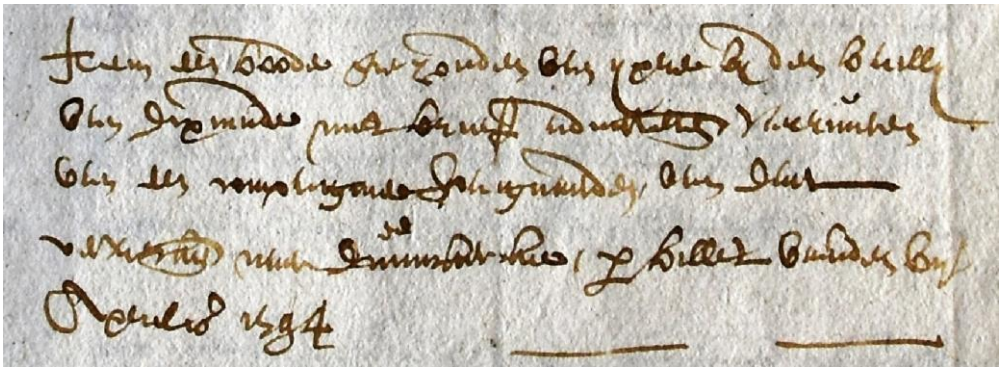

Item een boode gezonden van Ypere by den bailly van Dixmude met brief adverterende …. van een compagnie spagnaerden vandaer vertreckende naer Duunkercke – par billet vanden vij aprilis 1594 – xl schele
Item de weduwe Lieven Bollaerd over tdraeghen van vier brieven naer Ypere op Ghendt metter anwoorde vande advocaet ende procureur voor de stede aldaer – par billet vanden iijde wedemaend 1594 – xlij schele
Item meester Jan Beyens burgmeester vande commune over de rstitutie van zyn verschot an diversche booden – par billet vande ijde wedemaent 1594 – xlviij schele

Item eenen messagier vande raede in Vlaenderen brynghende zes brieven onder placaeten ende ordonnancies vande hove – dispositien vande licentien ynghelsche draperie – tolerance vande quart d'iscuz ende andere - par billet vande xxix wedemaent 94 – iij pond xij schele
Item Jaques Muer - boode van Ypere op Ghendt over zeven breifven naer ende van Ghend gebrocht an de advocaet ende procureur vande stede met d'andwoorde begrepen den loon vande weduwe Lieven Bollaerd – par billet vande xxiij july 1594 – iij pond iij schele
Item den greffier vande stede ove de restitutie van zyn verschot an diversche booden brynghende brieven vut den raed van Vlaeneren met placaeten andere van Vuerne- Brugghe ende andere plaetsen met breivena n de wet loopende toorseide jaer – par acquit vanden laetsten septembirs 1594 – iiij pond xvj schele
Item de weduwe Lieven Bollaerd over zes brieven by haer ghedregen ende ghebracht naer ende van Ypere omme te verdreghen naer Ghend metten llon van Jaques Nuten – booden van Ghend – par billet vande eersten octobris 1594 – iij pond
Item den voornoemde boode van Ghend ende andere over tdragen vande xij letteren van attestatie vanden gelde ende onderhoud vande placaete van dien maendelick gezonden an de raed in Vlaenderen – loopende de xij maenden vande voroseide jaere – begrepen de salaris vande greffier – xiiij pond viij schele
Folio 37
Item een boode expres gezonden van meester Jacob Canin advocaet te Ghend met brieven ande wet naer d'inoudt vande boucke van dese thresorier den ijde in hooymand 1594 – vij pond
Item een boode van Cassele bringhende beslooten brieven an de wet vanden ontfanghere van cassele den xv september 94 – xl schele
Item een boode van Ghend brynghende beslotenbrief an die vande wet den xvj septembris 94 – xij schele
Item den messagier van Ypere brynghende beloten brief vande wet van Ypere den xxv septembris 1594 – xxiiij schele
Item een andere boode expres brynghende beslooten brief vande ontfanghere van Cassele den xxix septembris 1594 – xl schele

Xiiijde ende laetste somme vande betaelinghe beloopt – lvj pond iiij schele parisis

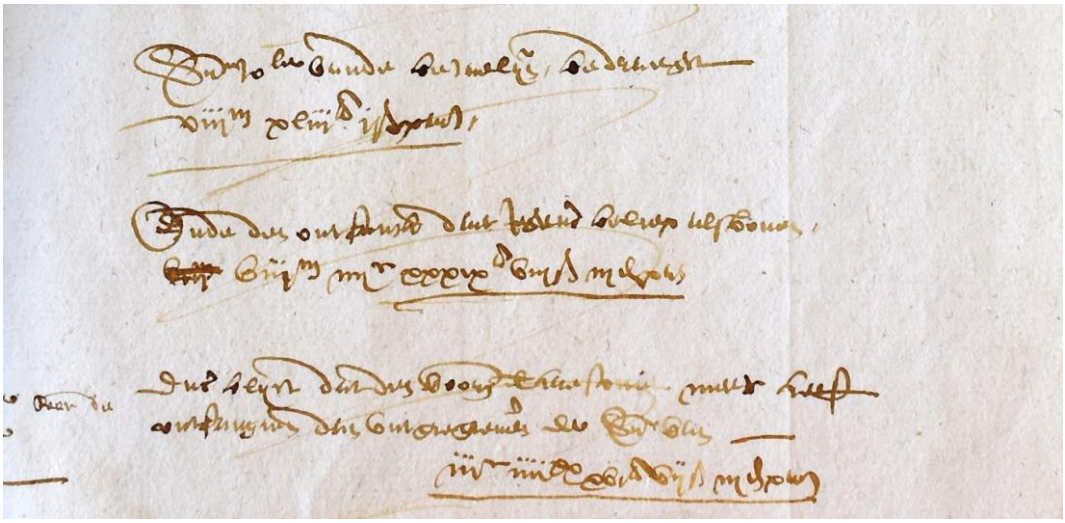

Somme totale vande betaelinghe bedraecht xiijm xliij pond j schele parisis
Ende de ontfanck daer jeghens beloopt als boven : viijm iiijc xxxix pond viij schele iij deniers parisis

Dus blyct dat den voornoemde thresorier meer heeft ontfanghen dan vutgegeven de somme van iijc iiijxxxvj pond vij schele iiij deniers parisis
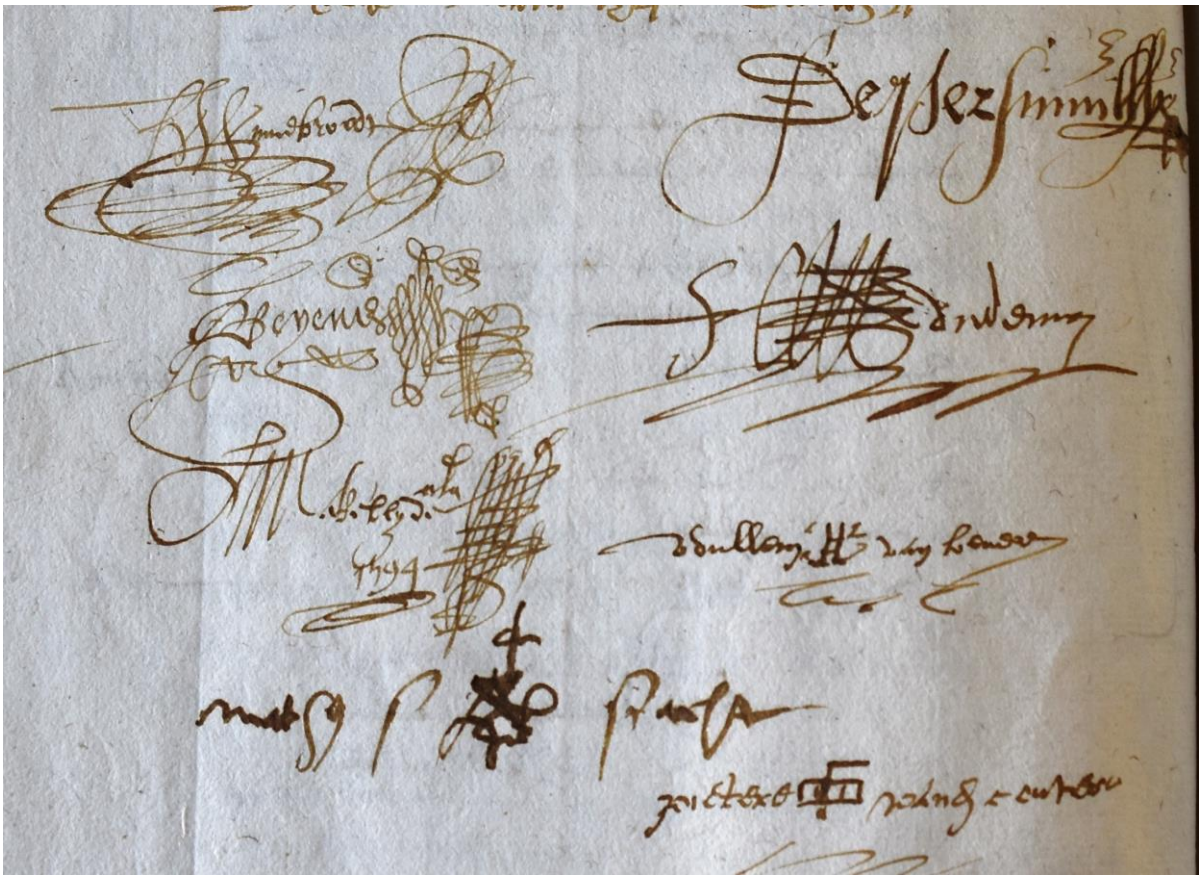
De voorscrheven rekeninghe was aldus gedaen – ge-examineert ende gepasseert by protestatie naer coustume by eerweerde heere myne heere Franchois de Persinville – proost der voorseide stede van Poperinghe – daertoe gecommitteert by den eerweerde heere mynheere den abt van Sint Bertins – temporel der zelver stede – ter presentie van Anthoon Winnebrood – bailliu – meester Jan Beyens ende Franchois Diedeman, burghmeesters – Loys Makeblyde raed ende contrerolleur – Willem van Beveren – raedt – Mattehus Schaght ende Pieter vande Coutere notable - den xvij ste octobris 1594 – toirconde